

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Apno je izvrsten gnoj za težko glino in ilovico po Dolenjskem.

Mi kmetovalci moramo pred vsem skrbeti, da imamo zadosti gnoja. Gnoj je duša kmetijstva, pravijo nemški kmetovalci in prav imajo. Saj je res, da brez gnoja ni dandanes več pridelka. Kdor pa svoja zemljišča dobro gnoji, temu zemlja rodi in daje od leta do leta večje dohodke.

Dandanes kmetija le tamkaj velja,
Kjer dobrega dost se porabi gnojá.

To zlato resnico imejmo vedno pred očmi! Skrbimo vsak čas, da si napravimo dosti gnoja in da porabimo za gnoj vse, karkoli je le mogoče v gospodarstvu. —

Danes vam hočem priporočati neko gnojilo (gnoj), ki je največje vrednosti za vse tiste Dolenjce, kateri imajo težko glinasto ali pa ilovno zemljo. In to gnojilo je apno in sicer tako

apno, kakor ga dobivamo iz apnenic in katero imenujemo tudi žgano apno ali živo apno. Navadno rabimo to apno, kedar je pogašeno z vodo, za napravo malte ali morta. Z največjim pridom pa rabimo žgano apno tudi večkrat za gnojenje.

Apno je izvrsten gnoj za težko in zvezno glinasto in ilovno zemljo, posebno še v mokrotni legi. Take zemlje se pa pri nas na Dolenjskem mnogo nahaja. Apno namreč naredi, da hlevski gnoj v taki zemlji popolnoma tékne, da popolnoma razpade v rastlinski živež in ga rastline povžijejo lahko do čistega. To se sicer ne zgodi z hlevskim gnojem v težki glinasti ali ilovni zemlji, posebno zaradi tega ne, ker ima taka zemlja navadno dosti železa v sebi, kar se dobro pozna na njeni rujavorudečkasti ali rudeče-ruménkasti barvi. V taki zemlji se veliko hlevskega gnoja pogubi in potráti, ker se najboljši del gnoja tako spremeni vsled železa, da je neužiten za rastline. In to je na vsak način velika škoda, če gnoj ni teken in ne zaléže, kakor bi moral.

Podlistek.

Potne črtice.

Spisuje Ant. Kocmur. (Dalje.)

VIII. Pismo. — Oljska gora.

V svojem zadnjem pismu sem ostal pri Gecemani, kjer je Gospod potil krvavi pot. Sedaj pa hočem nadaljevati z oljsko goro, ki je na svetu tako zanimiva.

Misli si, dragi bralec, da si v Jeruzalemu pri vratih sv. Štefana. Ko gledaš proti solnčnemu vzhodu, stoji pred teboj oljska gora, katera se vzdiguje kakih 830m nad morjem. Med mestom in goro razteza se dolina blizu 200m v dnu široka, v katerej je suhi potok Cedron. Do potoka potrebuje se kakih sedem minut; ob obrežji se razteza dalje dolina Jozafat, kjer leži kralj tega imena pokopan. Prerok Joel govori, da bo tukaj poslednja sodba. Dolga je blizu 3km. ter ima razna imena, kot: solzna, ognjena dolina. Ako se gre čez nižino, je do vrta kakih 15 minut, kateri je lepo v okrožji blizu 250m obzidan.

Oskrbuje ga neki redoven Francoz; tu je videti prava vrtnarska umetnost. Notri stoji še tudi 8 silno starih oljkinih dreves; naravoznanci jim dajó kakih 13—14 sto let. Eno tako drevo stoji samo na treh skorjah, pa je vendar še lepo zeleno. Votlina spodaj je z kamenjem podprta. V obsegu ima drevo do 8m. Oljska gora vsa ima mnogo oljkinih dreves, a take debeline in starosti pa vendar ne, kakor so ona.

Ko smo korakali dalje po gori, bilo je več ubogih gobovih, ki so sedeli poleg pota in upili: hovaza, bakšiš! hovaza, bakšiš! (gospod, darila). Že bolj v sredini gore zidali so nezjedinjeni Grki z rusko vladno pomočjo tempelj. Ves načrt in oblika je podobna pogorelemu ljubljanskemu gledišču s plošnato streho. Ne daleč od tod so obdelovali kamen za tlak; mislil sem si, da je morebiti kak Rus ali kaj, pa varal sem se: bili so Arabi in vmes nekateri Lahi.

Krenili smo potem v neko lepo obzidano dvorano z visokim stolpom in malo cerkvico: tu je kraj, kjer je učil Gospod moliti „očenaš“ in

To škodo pa si lahko odvrnemo, če tako zemljo včasih tudi z apnom pognojimo.

Tista zemlja, katero smo z apnom pognojili, postane tudi sama na sebi bolj rodovitna. Za to se pa večkrat težka glinasta in ilovna zemlja, ki je sicer dobra, tudi samo z apnom gnoji. To še posebej, kedar hočemo, da bode sočivje ali detelja, pa tudi korenstvo dobro obrodilo. Apno koristi nadalje v težki zemlji poglavitno tudi tegadel, ker zemljo rahlja. To pa je največje važnosti, da postane težka zemlja sploh rodovitnejša za vsakršni poljski sadež. V mokrih legah je pa korist gnojenja z apnom že več kakor očitna; takó, da je razun odpeljavanja vode po jarkih, apno najvažnejše sredstvo, s katerim se po možnosti odstrani škodljivi vpljiv preobilne moče na rastlinsko raščo. To sem sam izkusil, da je n. pr. na ilovni zemlji, ki je bila vsled neugodne lege mokrotna, turšica izvrstno obrodila, ko smo ji pognojili z apnom; med tem, ko je dajala prešnji čas le pičle pridelke na dotični njivi. Enake skušnje in za vsakovrstne sadeže naredile so se že drugod. Zato se tudi n. pr. apno z največjim pridom rabi za gnojenje travnikov ali senožet, kjer raste vsled obilne moče sama kisla trava in škodljivo zelišče.

Korist apna je po tem takem zarés neprecenljive vrednosti za Dolenjce, koder hočejo na težki glinasti in ilovni zemlji pomnožiti letne pridelke. Njegova poraba za gnojenje je toraj vsega priporočila vredna. Preostaja mi le še v prihodnem listu povedati, kako naj se z apnom gnoji. —

—m—.

kjer so tudi pozneje apostoli zložili vero, kakor se trdi. Zunaj pod lepo obokano dvorano je v 32. jeziki na lepih do 1½m dolgih in 1m širokih mramornatih pločah zapisan ves „očenaš“; prvi je latinski, francoski, laški, nemški itd. Ko mi je nek Prus z solnčnikom kazaje na pločo z „očenašem“ v ogrskem jeziku, rekel: „Avstrijanec, ali je ta Vaš materni jezik?“ sem se mu nasmejal in rekel: „Ta je, da“. — Gg. Nemci se najbolj tega drže, kar jim je še mati v zibelki rekala, drugih pisav in jezikov oni ne razločujejo radi, ter jim je vse eno. — Šli smo dalje po kamnitem potu skozi revno selo, Cajtúm po imenu, katera je krona te gore. Tu bila je nekdanj cerkva, a sedaj je zapuščena. Od tukaj se vidi čez Jeruzalem, po ulicah in pred nekdanje tempeljno zidovje in vse še drugo, — tu se je zjokal Gospod nad osodo hudobnega Jeruzalema.

Zdajni tukajšni prebivalci so zelo nadležni, bodi si star ali mlad; ko zagledajo tujca, nastane krik, delo iz rok vržejo, roke stegujejo in vpijejo: bakšiš, bakšiš. Vlečejo za obleko, poljubu-

Postava zoper pijančevanje.

Kakor so že druge države vpeljale postave zoper pijančevanje, tako je tudi naše ministerstvo stopilo pred državni zbor s postavo, da bi se pijančevanje po moči ubranilo. Kaj namerava ta postava, o katerej se bodo tudi naši slovenski poslanci posvetovali, naj povemo v sledečem: Zoper vživanje vina ne govori ta postava, ampak namerjena je zoper vživanje žganih pijač. Žganjarija bode po tej postavi v krajih, kjer je le 500 ljudi, ena sama dovoljena; sploh se bode na vsakih 500 ljudi dovolila le ena žganjarija. V sobi, kjer se bode žganje točilo, ne bode se smelo kaj družega prodajati. Take žganjarije bodo pa morale biti zaprte od 5. ure popoldne naprej pred prazniki in nedeljami do 5. ure zjutraj po prazniku. Kdor se bode od žganja vpijanil na očitnih krajih ali kdor bode druge vpijanil, kaznovan bode v zapor do enega mesca ali do 50 gld globe. Enaka kazen bode zadela tudi prodajalce žganja, ako bodo točili žganje pijanim ali otrokom. Kdor bode na drobno žganje prodajal na upanje takim, ki so že od prej na dolgu, ta ne bo mogel pri sodnji tega terjati. Kdor bi pa hotel po zvijači do take terjatve priti, češ, kakor da bi mu bil žganjepivec dolžan na čem drugem, kaznovan bo do 2 meseca z zaporom ali z globo 200 gld. Kdor bo v teku enega leta trikrat kaznovan radi pijanosti, temu se lahko za eno leto prepove v krčmo hoditi. Prestopek te prepovedi se bode kaznoval z enim mesecem zpora ali s 50 gld globe. Prodajalci žganja bodo zgubili svojo obrt, ako bodo večkrat v teh za-

jejo in vpijejo, da je potnik v zadregi, ali bi se smejal ali jezil. Cele take trope otrok sem spravil za četrto ure daleč, ker sem samo roko v žepu držal in se jim smejal.

Kake minute gre se po vrhu gore; z najvišjega prostora je lep razgled: vidi se kakih 7 ur daleko — črno površje mrtvega morja in čez Jerihunske planjave in puščave, kjer bi potnik zašel med razbojnike, ako bi sam hodil. Južna stran vidi se debelo s prahom posuta in bela cesta v Betlehem; v vznožji hriba je selo Betanija itd. Pred nami je na 8 robov zidana, na vrhu odprta kapela in v sredi je neka črnkasta vapnenčasta skala. Na tej skali je Gospod v nebesa šel. Ko smo ogledovali znamenja v kameni vdrte leve noge, rekel je nekdo: „Kako je to, da se udere kamen pod nogo?“ Odgovorilo se mu je, da Temu, ki je z lastne moči šel v nebesa in kamen vstvaril, se mu tudi kamen rad udere. Kakor se po stopinji leve noge spozna, bil je Gospod zadnji trenotek na zemlji obrnjen proti severji, to je ravno od Judov proč. (Dalje pr.)

devah kaznovani. Žganjarije bodo v svojih prostorih morale imeti to postavo nabito. Določbe te postave pa večinoma ne bodo veljale v onih gostilnah, kjer se poleg jedi točijo druge pijače, in se daje le malo žganja tako rekoč mimo gredé.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Deželni zbori so začeli v naši polovici cesarstva sploh 24. novembra — tako tudi pri nas na Kranjskem. Pred pričetkom je bila slovesna sv. maša v Ljubljanski stolnici, katero je daroval poslanec g. kanonik Klun. Zbor je od tvoril deželni glavar grof Turn. Našel je tudi razne predloge, katere bodo imeli poslanci obravnavati ter povedal, da je poljedelski minister obljubil kmetijski šoli še dalje dajati letno podporo pet tisoč gold. G. ribniški sodnik Višnikar je storil obljubo; izvoljen je bil za Kočevje in Ribnico mesto umrlega g. Fabera. Dobil je 94 glasov, njegov nasprotnik liberalni profesor Linhart le 83. Prvič se je zgodilo tu, da so slovenski Ribničani premagali nemške Kočevjarje.

Českega deželnega zbora se tamošnji Nemci nočejo vdeležiti. Kuhanje bode pač zastoj!

Na **Ogrskem Madjarom** nekako vroče prihaja; vidijo namreč, da se vzdigajo nemadarske narodnosti, ki imajo veliko večino. Čudo ni, če jih vest peče, ker so doslej delali tako velike krivice. —

Kaj je novega po širokem svetu?

Najvažnša novica brez dvoma je, da je prišel mogočni **ruski car Aleksander** obiskat v Berolin starčeka cesarja **Viljelma**. S pruskim ministrom Bismarkom se je pogovarjal celo uro. Vsak človek je prepričan, da mogočni gospod ni prišel v Berolin na uro gledat; Nemčija se očitno približuje Rusiji, strašno peče naše Mažarje, ki bi najraje kar planili nad Rusa.

Bolgari ne vedo kaj bi — zlasti kar je bil car v Berolinu. Bati se je, da bodo jeli sedaj Rusi odločno delati zoper Bolgarsko vlado. Tudi pravoslavna duhovščina na čelu z nadškofom Klementom dela vladi preglavice, ker je noče vbogati.

Zet predsednika **francoske republike** se je zapletel v nekatere umazanosti, ki smrde prav po grdeji goljufiji. Zato tudi ta ne bode mogel več ostati predsednik. — Ali kaj bode z Francijo, kjer je toliko različnih strank, kraljevci, napoleonci in republikanci različnih barv, vsi bi prišli radi do krmila. Pri vročih Francozih se pač lahko zgodi, da bode tekla zopet — krv! —

Angleži se še vedno tresejo pred skrivnimi zločinci, ki preté z dinamitom. Pred nekaterimi dnevi je bilo glavno mesto London v nepopislji-

vem strahu, ker se je raznesla novica, da hočejo anarhisti v zrak poslati tamošen velik kolodvor. Redarstvo je v velikem številu tako strogo na vse pazilo, da se ni prigodilo nič hudega.

Piše se nam:

Iz Novega Mesta. — Slavnost v čast štiridesetletnici gosp. vladnega svetnika in okrajnega glavarja J. Ekel-a. — Zadnjič uže smo povedali, da je obhajal 23. novembra naš preljubljeni okrajni glavar štiridesetletnico svoje državne službe. Pri tej priliki se je pač pokazalo očitno, kako vse ljubi in spoštuje blazega gospoda. Predvečer 22. se mu je napravila v čast krasna baklada, kakoršne bi v Novem Mestu ne bi bili pričakovali. Udeležila so se je mestna bramba, ognjegasci, kat. družba rokodelskih pomočnikov, mestna godba je zasvirala nekaj lepih skladb, pevsko društvo in vrli dijaki pa so zapeli slavlencu res mojstersko vsak po dve pesmici. Drugi dan so se vrstili od 10—12. ure vošilci. Poklonila se mu je zlasti duhovščina, mestno zastopstvo, občine iz okraja, zastopniki profesorjev, učiteljev itd.

Častne diplome, s katerimi so vrlega gospoda imenovali častnim občanom, so poslale občine: Prečina, Žužemberk, Zagradec, Velika Loka, Toplice, St. Peter, Mirna, Dobernič, Trebno, Mirna Peč, Rudolfovo, Šmihelj-Stopiče; Brusnice in Bela cerkev; voščilnih pisem i kart je prejel zaslužni gospod čez 80 — samo telegramov 56. Voščila so pa spremljala tudi lepa darila.

V. č. duhovščina je poklonila gospodu svetovalcu kaseto s srebrnim omizjem za 12 oseb. Res krasno delo. — Učiteljstvo lepo mapo s podpisi vseh učiteljev i učiteljic celega okraja. Učenke tukajšnje dekliške šole so poklonile mično mapo s pristrčnim voščilcem. Gospa Roza Brunner posodo za sladkor. Popoldne ob pol dveh je bil slavnostni obed, katerega se je udeležilo 136 oseb različnega stanu od daleč in blizo. Pri tej priliki so se govorile res pristrčne besede v čast velezašlužnemu gospodu slavlencu, česar pa zaradi pomanjkanja prostora ne moremo obširneje omenjati. Zvečer je priredila Čitalnica v prostorih „Narodnega doma“ veselico z igro „Kje je meja“, katero so naši dilitanje prav izvrstno predstavljali, in po igri je sledil ples.

Rudolfovo 28. nov. Za zlato mašo sv. Očeta je tudi III. red sv. frančiška pripravil majhno, a prelepo vezilo. Papež Leon XIII. je veliko storil za III. red, ker je zljajšal njegovo vodilo tako, da ga sedaj zamore spolnovati pač vsak kristjan. Priporočil je III. red v posebni okrožnici, in v drugih pismih, ter ga razglasil za najpripravniši pomoček zoper zmote sedanjega veka.

Iz posebnega spoštovanja in iz hvaležnosti do sv. prestola, zlagali so tedaj tretjeredniki Ljubljanske škofije mile darove, in toliko zložili, da je bilo mogoče omisliti: 2 mašna plašča z vsem, kar gre zraven, 2 mašni srajci, 1 velum (ogrinjalo za blagoslov s sv. Rešnjim Telesom) in 1 kelih. Vse te reči, razen belega mašnega plašča, so bile 24. t. m. izpostavljene v zakristiji tukajšnjega frančiškanskega samostana. Od jutra do večera je hodilo občinstvo ogledovat to malo razstavico in vse se je čudilo prekrasnim izdelkom. Najbolj je dopadal velum; vsakdo se je čudil natanjčnemu delu. Posebno pozornost sta zbudile mašne srajce, ki imate mesto špic prelepo vezeno z napisi. Od belega plašča smo videli štolo, manipelj in palo. Po teh soditi bo pač ta plašč najlepši izmed vseh darovanih del. Kelih je srebern, prav okusno in natanjčno delo g. L. Tratnika. Rudeč plašč je z žido in zlatom lepo pretekan.

V našem mestu imamo malokedaj priliko videti kaj tacega, zatoraj smo prav hvaležni Ljubljančanom, da so nam na ogled poslali letó zlatomašniško vezilo.

Iz Dobropolj. — 19. dan novembra smo pri nas kaj lepo obhajali god naše cesarice. Šolska mladina se je vdeležila sv. maše. Lepo je bilo videti, kako so jo nadzorovali g. šolski vodja, gosp. učitelj in učiteljica med procesijo iz šole v cerkev in med sv. opravilom. — Šola pri nas kaj lepo napreduje, ker so dotični gospodje vneti zanjo. — Letina je spomladi dobro obetala — ali malo dala — zavolj suše in preobilnega snega.

Sv. Križ pri Kostanjevci 24. novemb. — Naša župnija je dobila 16. t. m. novega župnika, preč. gospoda Kozma Pavlič-a. Več odličnih mož se je peljalo novemu gosp. župniku do Vidma naproti; šolska mladina in mnogo faranov pa jih je čakalo pred domačo vasjo. Okolo 4. ure popoldne zagromijo možnarji, zvonovi zapojo in kmalu na to pridrdrajo vozovi z gospodom župnikom. Gospod stopijo iz voza in osemletna učenka, Lina Kaligar, v belej obleki jih pozdravi: Gospod župnik podali so se potem peš do cerkve. V cerkvi so nam podelili sv. blagoslov s sv. Rešnjim Telesom. K blagoslovu je vse ljudstvo pobožno zapelo „Slava Večnemu.“

V nedeljo, 20. je bila slovesna inštalacija novega gospoda župnika. Ljudi je bilo od blizu in daleč vse polno, če tudi je cel dan deževalo.

Kitica slavnostne pesmi, ktero so novemu gospodu župniku pevci v cerkvi zapeli, glasi se:

Zakličemo ti srčno vdani
Pri nas te dolgo Bog ohrani!
Ti zdravje, srečo podeli
V ljubezni svoji miljeni! —

To je cele župnije srčna želja.

—r.

S Kmetov 25. novembra. — V zadnej številki cenjenih „Dolenjskih Novic,“ prišel sem med drugim tudi na branje, katero govori o razstavi v Kremsu. Čital sem tudi, da je slavni „Kremser Bildungs-Verein“ razstavil v svojej razstavi hišice valilnice, v katerih naše prekoristne tice ležejo. Rečeno je bilo tudi, da bi se enake hišice ne smele pogrešati na naših sadnih vrtih. Res bi bilo to izvrstno za naše vrte, pa kaj bi pomagale vse te hišice, prišli bi smrkavi otroci in bi senice, dolgorepke in breglese pobili, hišice pa razdjali, kar se godi sedaj ravno v poznej jeseni. Izbic ali tičnic skoraj vse mrgoli po drevji, koder so spomladi in jeseni senice gosenice pobirale — in to se godi, kakor sem se sam prepričal, po vsej Dolenjski. Naletel sem nekega dne, vračajoč se iz nekega mesta domov, na vasij, v katerih so ti mladi ubijalci — otroci, senice v izbice lovili in davili. Vprašal sem (zelo se mi je hudo zdelo) kaj pa bote otroci s temi tičicami? — In kaj je bilo temu odgovor? Pobijemo jih in snemo, ali pa mačkam damo! Ali ni to v nebo vpijoči greh? Kaj? tako koristnih tičic, kakor so ravno senice in breglezi, zatirati. Ali ga vendar res ni človeka, kateri bi odvrnil to grdo zločinstvo do prekoristnih tičic. Gospodje duhovni in g. učitelji bi kaj lahko zabranjevali s podučnimi govori v šoli ali pa na leci, lovljenje teh blagih tičic. Tudi deželjska gosposka bi lahko zabranjevala, pa saj ima tudi dolžnost, da bi se ne zatirale koristne tice. In vi starši neporednih otrok, nakrcajte po prstih otroka, kadar vam prinese tičico, da bi jo usmrtil. Dragi čitatelji „D. N.“ ali niste videli spomladi in vedno, kako pridno so obirale vaše sadno drevje lepe seničice škodljivih mrčesov, sedaj pa pustite hudomušnim otrokom, da jih pobijajo in zatirajo. Ali ni to grda nehvaležnost do naših dobrotnikov senic i drugih tic. Vse one toraj, katere sem tukaj omenil, da bi zabranjevali lovljenje tic, prosim, da tudi to res storé — saj ne bo zastonj — kajti imeli bomo v jeseni dosti sadja, za sadje pa denar. Le nam bode to v korist in hasek, pa ne nedolžnim ptičicam.

Iz Gornjega Kašlja 18. novembra. Bralci „Dol. Nov.“ še niso čuli najmanjšega glasu iz našega kraja; kaj je temu vzrok, ne vem, bržkone so „Dol. Nov.“ pri nas še premalo razširjene. Čudno se mi zdi, da se nekteri gospodje tako malo brigajo, da bi se koristne „Dol. Nov.“ bolj razširile med našim ljudstvom. Dasiravno nimamo denarja na ostajanje, vendar en goldinar bi se pač lahko prihranil skozi celo leto. Pri nekterih bi bilo treba samo eno ali dve nedelji iti mimo gostilne naravnost domu — pa bi bilo!

V neki št. „Dol. Nov.“ sem bral pred nekaj tedni članek, ki se je glasil: „Našim gostil-

ničarjem in njihovim gostom.“ Ta spis naj bi ne ostal glas vpijočega v puščavi, posebno v naši okolici ne! V naši vasi imamo sicer eno gostilno, katera bi zadostovala, ker vas šteje le nekaj čez 60 št. ali prisiljeni smo obiskovati krčmarje v sosednih vaseh. V naši vaški gostilni ne dobimo samo „počasne“ postrežbe temuč še slabše vino, o časniki, dasiravno se je že krčmar večkrat k temu nagovarjal, ni niti duha ne sluha. Krčmar je odgovoril, kadar ga je kdo opomnil, da naj bi si naročil kaki slovensk časnik „je pač nepotrebno, časniki stanejo denarje.“ Pri tem pa vedno toži, da ima premalo gostov; po kaj naj bi pa hodili v njegovo gostilno samo denarje zapravljati in bi poleg tega ne imeli nobene druge hasni kot glavobol in prazno mošnjo; pač nam je ljubše storiti nekaj korakov v sosedno vas Vevče v gosp. Gostinčarjevo gostilno, kjer najdemo vsaj nekatere časnike, da se prežene dolgi zimski čas.

Dobro bi bilo, da bi bil tudi naš krčmar bral zgorej omenjeni članek, da bi vsaj vedel za vzrok, zakaj ne obiskujemo njegove gostilne, sicer je bolje da nimamo nobene gostilne kakor pa tako, kakor je v naši vasi. Za danes naj bode dovolj, morebiti drugi pot kaj družega, znabiti o olikanosti naših vaških fantov.

„Skrivni opazovalec.“

Iz Tuhinjske doline. — Pretečeno Martinovo nedeljo 13. nov. obhajali smo Šmarčanje cerkveni shod. Vsako leto smo se veselili prihoda tega dneva, kojega smo praznovali v čast sv. Martinu, našemu farnemu patronu. Letos pa se ga nismo veselili, temveč z nekako žalostjo smo ga pričakovali.

Naš prečastni g. župnik Kozma Pavlič, kateri so nad 10 let jako vrlo oskrbovali našo precej obširno faro, so se namenili ravno imenovani dan oditi iz naše fare na novo službo k svetemu Križu pri Kostanjevici.

Ako bi bili poprej zvedeli, da nas nameravajo zapustiti, gotovo bi jih bili s prošnjami toliko časa nadlegavali, da bi jih bili še tu pridržali, toda vest, da gredó od tod, nam je došla prekasno. Radi tega nismo mogli nič storiti, kar bi nam tu ohranilo dragega gospoda.

Zdaj ko so odšli, še veliko bolj čutimo, kaj smo ž njihovim odhodom izgubili. Zdaj še le prav spoznamo, kako so nam bili priljubljeni, kako visoko smo jih cenili in spoštovali.

Kaj rad bi popisal, kako žalostno je bilo pri nas na Martinovo nedeljo, ko smo jih zadnjikrat zagledali na prižnici, od koder so nam skozi toliko let oznanjevali božjo besedo, od koder so nam tolikokrat polagali svete nauke na srce.

In ko so h konci pridige poslednjikrat tukajšnjim starišem zatrjevali, kake dolžnosti imajo

do svoje dece in tá do svojih skrbnih vzgojiteljev, tedaj so se vlile navzočim nehoté solze iz oči.

Kako marljivo so oskrbovali našo farno cerkev, koliko krasnih cerkvenih oprav so oskrbeli! Bili so skozi ves čas njihovega bivanja izgleden učitelj nežne mladine. Z veseljem so delili vsaki čas, kadar koli je bilo potreba umirajočim zadnjo popotnico. In ubogi, katerim so bili vsikdar pripravljeni pomagati, — ti so izgubili svojega največjega dobrotnika, svojega najblažjega podpiratelja.

Zares težko pogrešamo blazega gospoda. Bog jih ohrani še mnoga leta Dolenjcem, katerim bodo odslej tó, kar so bili nam. On naj jim bode zavetnik in — tolažnik v vseh težavah velevažnega stanu in naj jim nakloni vse tó, česar jim iz udanega srca želimo hvaležni Šmarčanje.

Krems ob Donavi 17. novembra, — (Pobratimstvo.) Sprejmite „Dol. Nov.“ v vaše predaie, danes nekaj vrstic o našem društvu ali bolje rečeno prijateljski zvezi, katero je krstil njeni vzbuditelj in začetnik g. D. Martelanec, z primernim imenom „Pobratimstvo.“ To društvo ima nalogo, vzbujati med slovenskimi mladeniči (vojaki) ljubezen do domovine ter ob enem vzdrževati medsebojno prijateljstvo, kar se je tudi do sedaj popolnoma po pravilih izpolnjevalo. Dalje ima to društvo nalogo, da se čitajo med nami slovenske novine, katere nam prinašajo razne novice iz drage nam južne naše domovine.

Rado se zgodi, da slovenski mladenči, oblekši vojaško suknjo, ko so vjeli nekaj tujih besedi, ne marajo poznati več, da so sinovi Slovenije, posebno še ako se jim je pripela kaka zvezdica na ovratnik. Žali Bog da sem kaj enacega prepričan iz lastne skušnje. A pri nas pa ni tako, veselo se zabavamo skupno prepevaje mile naše slovenske pesmi, kjer trčimo na zdravje naših rojakov v domovini, če smo tudi daleč od vas. Morebiti bodem poročal prihodnjič kaj o društvenih zadevah, za danes z Bogom! Krivčev.

Domače vesti.

(Premembe pri duhovnikih): Preč. g. M. Lavrič je nastopil faro na Studencu, č. g. J. Zagorjan dobi faro v Radečah, g. Kurent na Krki gre v Črni vrh pri Polhovem gradu, g. Kramarič iz Fare pri Kostelu v Srednjo vas pri Kočevji, g. Kos pa nasprotno; gsp. Aljančič pride za kaplana na Krko, gsp. Brodnik od sv. Križa pri Turnu v Šmartno pri Kranju, g. Ilovski pa na njegovo mesto. Umrli je gospod K. Gasperlin, vpokojeni župnik na Bučki.

(Premembe pri učiteljstvu). G. Lunacek je dobil učiteljsko službo v Trebelnem.

G. učitelj Levce v Radečah in učiteljica Bauer v Mokronogu sta menjala s službama. V Toplicah, kjer se je 17. novembra nova šola blagoslovila, postal je g. Ferd. Kalinger nadučitelj, gospodična Ekel pa učiteljica. Umrli je g. Peter Fleišman, nadučitelj v Boštanju.

(† V Ljubljani je umrl) slavni naš rojak g. Fran Levstik, ki je bil zavolj svoje učenosti, zlasti kar se tiče slovenskega jezika, in zavoljo svoje pesniške nadarjenosti znan ne le doma ampak daleč po slovanskem svetu. Pokojni je izdal mnogo pesem, pisal v različne časopise slovenske o mnogovrstnih rečeh. Naš jezik je poznal tako korenito, kakor ne kedo izmed Slovencev. Storil je veliko za mili rod slovenski, katerega je ljubil iz celega srca. V življenju je pil več pelina kakor medu — tako se godi navadno zaslužnim možem pri nas. — Bolj pokojno življenje je imel sicer zadnja leta, ko je bil skriptor v ljubljanski licealni knjižnici; toda tu ga je pa zgrabila huda bolezen, ki ga je po večletnem mučenju spravila v grob. — V bolezni je pokazal blagi pokojnik, da ne ljubi le ene Slovencev drage svetinje — narodnosti — ampak tudi drugo: sv. vero; kajti prav pogosto je prejemal sv. zakramente. Pogreb v Ljubljani je bil slaven — velikansk, kakor se spodobi tacemu možu. Porojen je bil ranjki učenjak v Lašičah; njegovi stariši pa so se preselili v Prečino pri Novem mestu, kjer še živi njegova sorodovina. — Lahka mu zemljica!

(Županom) v Črnomlju je izvoljen zopet g. Fr. Šušteršič, v Beli cerkvi g. Majzel.

(Dolenjsko pevsko društvo) priredi v nedeljo 4. dec. 1887. v prostorih „Nar. domá“ v Rudolfovem, Preširnovi svečanost, h kateri uljudno vabi vse svoje in čitalnične člane. Vspored: 1. V. Klaič: Svráčenje, možki zbor. 2. Deklamacija. 3. L. van Beethoven: Quartett, opus XVI., za piano, gosli, violo in violoncell. a) Andante cantabile, b) Allegro ma non troppo, Rondo. 4. Fr. Bazin: Križaci na morji, mešan zbor. 5. Varlanoff: Fantazije o ruski narodni pesmi: „Rudeči Sarafan“, igra se na glasoviru. 6. Ed. Larsen: Ustni in oko, A. Rubinstein: Pomladanska pesem, samospeva na glasoviru spremljena. 7. Dav. Jenko: Bogovi silni, možki zbor. Začetek točno ob 8. uri zvečer.

Odbor „Dol. pevskega društva.“

(V Brunerjevi gostilni) se je do sedaj v pušici za družbo sv. Cirila in Metoda nabralo 15 goldinarjev in se ta svota izročila blagajniku tukajšne podružnice g. Krajcu. Želimo, da se tudi drugod v ta blagi namen kaj žrtvuje!

(Gasilna društva) so dobila podpore iz davka, katerega plačujejo zavarovalnice, letos tako na Dolenjskem: V Spodnjem Nemški Loki 80, v

Dolenjej vasi pri Ribnici 120, v Krškem 150, v Mirnej peči 150, v Trebnjem 150, v Št. Vidu pri Zatičini 100, v Bizoviku 100, v Višnji gori 60, v Kočevji 100, v Novem mestu 150, v Srednji vasi pri Kočevji 60, v Kočevske Reki 80, v Smarji pri Ljubljani 150, v Ribnici 100 gld.

(Družba sv. Mohora) nam je poslala letos zopet šest lepih knjig; (dvoje teh sta spisala dva na Dolenjskem delajoča duhovnika). Družba sv. Mohora šteje letos 3332 udev več od lani. Na Kranjskem jih je narastlo 1423, na Dolenjskem pa 389 in sicer v novomeški dekaniji 78, v trebanjski 94, v ribniški 69, v šmartinski 63, v metliški 60, v leskovski 19 udov. Le tako naprej!

(Ciganov) je na Kranjskem 281, ki živé v 60 družinah. V Kočevskem okraju so 4 družine (v Osilnici z imenom Hudorovič), v Krškem 5 družin v Studencu z imenom Hočevnar, Raka 2 z imenom Jurkovič, Škocijan in Cerklje po 1 z imenom Kovačič, v litijemskem okraju 3 družine; v novomeškem okraju 22 družin, občina Šmihel-Stopiče ima 21 družin, vse z imenom Brajdič, občina Brusnice 1 tudi z istim imenom in v črnomaljskem okraju je 11 ciganskih družin. — Ti cigani so muziki, kovači, kupci s konji, pa tudi je veliko postopačev vmes — menda večina.

(Veliki živinski sejm) v Novem mestu dne 29. nov. je bil, kar se število na sejm prignane živine tiče, slabeje obiskan, nego lansko leto; goveje živine so prignali blizo 600 glav, prašičev pa nad 500 in 15 konj. Kupčija je bila, posebno pri prašičih še dokaj živahna, cena primerno nizka.

Tudi domače perutnine so zelo mnogo privedli na trg ter prodajali po nizki ceni, tako da so se naše gospodinje lahko preskrbele z njo za Božične praznike.

(Angeljček), tretji zvezek, je prišel ravnokar na svetlo. Spisal ga je g. katehet Kržič. Prva dva zvezka sta bila vse hvale vredna; zato sta se tudi tako hitro prikupila naši deci, da se je baje prvi že popolnoma razprodal. — Kaj pa naj rečemo o tretjem? — Ako mogoče še presega svoja prednika po obliki in vsebini — zlasti, ker je za sedanjí čas tako pripraven! Najprej popisuje mično za otroke življenje sv. očeta. S kacim veseljem ga bodo pač prebiralí letos naši mali, ko se bode obhajala zlata maša Njih Svetosti. Z ne manjšim zanimanjem bodo gledali življenje ljubljence svetnika — sv. Nikolaja. Prve jaslice; zgledi prvega sv. obhajila; Varuj se hudega, — delaj dobro, tako lepo razjasnjeno z mičnimi zgledi; križi otročjih let, mile vmes vpletene pesmice, vganjke, vse bode otrokom jako ljubo in koristno berilo. Bog ohrani spretnega g. pisatelja še mnogo let čvrstega na duhu in telesu v blagor naše nežne mladini!

Razne vesti.

* (Sadno drevje) presajati, obrezovati, peške in koščice sejati — je bolj uže v jeseni, kakor na spomlad. Veje se morajo pri presajevanju veliko prikrajšati.

* (Šotna nastelja kot zdravilo proti ščipanju konj.) V hlevih konjske železnice (tramvaja) v Bremenu rabi v nasteljo izključljivo le šota. Opazovali so, da nekateri konji jedó to nasteljo, dokler še ni onečejena. Tistih konj potem nikdar ne ščiplje, če so bili tudi prej večkrat bolni za to bolezzen.

Iz „Kmet.“

*) (Koliko se potroši v Evropi za stalno vojino? Izračunili so, da vse evropske države izdajo 3293 milijonov frankov za stalno vojno, ki šteje skupaj 2,778.000 mož. Nemčija potrebuje 431 milijonov da preskrbi 427.000 mož na leto. Francija 617 milijonov za 459.000 mož, Avstrija 307 milijonov za 491.000 mož, Anglija 398 milijonov za 189.000 mož, Italija 248 mil. za 265.000 mož, Rusija 797 milijonov za 614.000 mož, Švica potrebuje za vojaške namene 15 milijonov.

* (Za pijance.) Na Danskem je postava: Popolnoma pijani se imajo odslej dalje na voz naložiti ter prepeljati na njih dom. Stroške plača tisti oštir, pri katerem je pijanec na zadnje pil.

* (Vinska letina po svetu.) Še bolj kakor Dolenjci so letos Vipavci z vinsko letino zadovoljni. Pohvalijo se pa z vinsko letino v obče po svetu, na Ogrskem, Avstrijskem, Štajerskem, po Švici, Nemškem in dr. Sploh se je pridelalo mnogo — in tudi dovolj dobrega vina, zlasti v tistih krajih, kjer ni bilo suše.

* (Konj z očali.) Kakor poročajo nemški listi, ima Janez Gimler v Vorcehovu konja, ki že mnogo let opravlja verno svojo službo. Poslednji čas se je začel nekako spodtikovati po cesti in preiskavši ga, so spoznali, da je postal kratkoviden. Ker je konj dober za delo, napravili so mu očala in zopet dobro vidi.

* (Zdravniška umetnost.) Velika umetnost zdravnikov je v tem, da znajo človeku po kakošni bolezni zgubljeni nos zopet narediti iz kože. ki mu jo na kakem družem mestu telesa odrežejo. Zeló se je svet letos čudil francoskemu zdravniku, ki je vzel človeku požrte železno žlico iz želodeca. Glumaču, ki se je s tem odlikoval, da je žlico globoko v požiralnik vtikal, je bila ušla žlica v želodec. A našel se je zdravnik, ki mu jo je izrezal, a njega še pri življenju ohranil.

* (Bolgari) so kaj pridni in izvedeni vrtnarji, zlasti pridelovalci zelenjave. Naselijo se nekateri zunaj svoje domovine po glavnih mestih, kjer vzamejo v najem blizo rek in potokov zemljišča, na katerih pridelavajo lepo zelenjavo. Letos se je naselilo nekaj Bolgarov tudi v Gradci. V čem je njihova umetnost? V tem, da pridno, jako pridno zalivajo.

* (O. Barot je izračunil), da je bilo v Evropi od leta 1496 pred Krist. do l. 1861 po Krist. 3130 vojská, pa samo 227 let, v katerih ni bilo nobene vojske. Med 14 leti je samo eno brez vojske.

Drug gospod je izračunil, da na celej zemlji poprečno vsacih 100 let zgubi v vojski svoje življenje 40 milijonov ljudi — na dan jih pride tedaj 1100!

Listnica uredništva.

G. Krivčev v Kremsu: Sedaj ni mogoče, prihodnjič.

Sejmovi na Dolenjskem:

5. dec. v Martinji vasi (pol. okraj Litija); 6. t. m. v Žužemperku; 9. t. m. v Litiji, Kostanjevici in Višnji gori; 13. t. m. v Metliki; 14. t. m. v Mišjem dolu; 15. t. m. v Škocjani; 20. t. m. v Črnomlju; 27. t. m. v Radečah; 29. t. m. v Mirni peči in 31. t. m. v Zagorji (za Savo).

Žitna cena v Novem mestu 29. novembra 1887.

Domače pšenice mernik 1 gld. 95 kr., Debelace (koruze) 1 gld. 35 kr., Soršice 1 gld. 50 kr., Rži 1 gld. 25 kr., Ječmena 1 gld. 10 kr., Ajde 1 gld. — kr., Oves 65 kr., Krompirja 70 kr.

Loterijske srečke.

Trst	19. novembra	60	65	73	48	69
Gradec	26. novembra	78	55	29	50	65

Za popravo hiše katoliške družbe rokodelskih pomočnikov v Rudolfovem so darovali:

Gg. Fr. Jarc, župnik 10; Neimenovan 15; Neimenovan duhoven iz R. 100; M. Narobe, župnik 5; F. Borštnar, kaplan 10; M. Barbo, župnik 10 gold.; gospa J. Hočvar iz Krškega 100; g. J. Kušljan 1 gold. Bodi vsem stoterna zahvala!

J. Marinko.

Tužnim srcem oznanjamo vsem sorodnikom in znancem žalostno vest, da je iskreno ljubljani soprog, oče, brat in tast, gospod

Simon Pakiž,

župan, posestnik in trgovec,

danes v dan 21. novembra popoldne ob polu 4. uri, previden s sv. zakramenti za umirajoče, po dolgi in mučni bolezni, v 57. letu svoje stasosti, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb bode 23. t. m.

Zadušne sv. maše služile se bodo v mnogih cerkvah.

Nepozabljivega pokojnika priporočamo prijateljem in znancem v blagi spomin.

Jurjovca pri Ribnici 21. nov. 1887.

Neža Pakiž, soproga. Miha, Matej, Ivan, Jakob, Antón in Simon, sinovi.
Marija Merhar, Franciška Pust, Margareta, Neža, hčere.
M. Lovšin, N. Adamič roj. Pakiž, sestre. Jos. Merhar, Franc Pust, zeta.

[117]

Zahvala.

Za blago sočutje i za mnogobrojno vdeležitev pri sprevodu našega nepozabljivega soproga, očeta brata in tasta, gospoda

Simon-a Pakiž-a,

izrekamo vsem prijateljem in znancem svojo najtoplejšo zahvalo.

[118]

Žalujoči zaostali.

Jurjovca pri Ribnici, 25. nov. 1887.

Prošnja.

Vojnaka soseska je sklenila, oltar Matere Božje v Vojnivi popraviti. Ker je soseska majhina in ubožna, se obrača do vseh blagih krščanskih sro, naj blagovolijo po možnosti kaj darovati v ta blagi namen. Darove sprejema podpisani cerkveni oskrbnik.

Vojnavas pri Črnomlju dné 21. nov. 1887.

Jožef Malerič št. 10.

Zahvala

vsem onim dobrotnikom v daljni Ameriki, ki so že podarili za oltar. — Franc Schweiger 2 gld. 50 kr., Johan Gasperič 2 gld. 50 kr., Viktor Kolbezen 2 gld. 50 kr., Senica Frano 1 gld. 25 kr., vsi iz Črnomlja; Matija Nemanič 2 gld. 50 kr., Janko Nemanič 1 gld. 25 kr., Anton Vervscar 1 gld. 25 kr., Martin Režek 1 gld. 50 kr., Matija Cajner 62 kr., Janko Stefanič 62 kr., Jože Matjašič 1 gld. 25 kr., Marko Nemanič 62 kr., vsi iz Metlike; Jakob Švab 2 gld. 50 kr., Janko Majerle 2 gld. 50 kr., iz Vojnevasi; Jakob Spreitzer 2 gld., 50 kr., Matija Žunič 1 gld. 25 kr., Jerneja vas; Janez Brunskole 1 gld. 25 kr., iz Maverlj; Jože Režek 62 kr., Jakob in Janko Smrekar 1 gld. 25 kr., Janko Saje 50 kr., Jakob Fuks 62 kr., Janko Mavrin 62 kr., Stefan Jagša 1 gld. 25 kr., Jakob Plut 62 kr., Peter Režek 62 kr., Jakob Kosdat 1 gld. 25 kr., Jakob Stole 62 kr., Anton Brula 62 kr., vsi fare Semič; Jožef Jerman 1 gld. 25 kr., iz Rozanca; Katarina Kukar 1 gld. 25 kr., iz Desinca; Matija Čurk 62 kr., Janko Kolbezen 1 gld. 25 kr., iz Loke; Matija Moravec 1 gld. 25 kr., Jure Zupančič 1 gld. 25 kr., iz Telčiga vrha; Jakob in Jože Majerle 2 gld. 50 kr., iz Rodin; Janko Butala 1 gld. 25 kr., iz Gorenje Pake; Stefan Pasič 62 kr., iz Vranovič; Stefan in Jože Agnič 2 gld. 50 kr., Janko, Matija in Neža Agnič po 62 kr., iz Rožičvrha; Jure Mušič iz Zemeljna 62 kr.; Jakob Klobučar 62 kr., iz Kočevja; Jure Plauc 1 gld., Dobliče; Miha Krakor 62 kr., Janez Svetič 62 kr., Tančagora; Jure Žunič 1 gld. 25 kr., Trebuče; Janko in Katarina Bartol 2 gld. 50 kr., Ješelnik; Jože Fugina 62 kr., Jure Schauer 62 kr., Polanc Ignac Verhovnik iz Gorenjskega 62 kr., Jure Lamut iz Griča 1 gld. 25 kr.; Matija Cesar iz Brezove Rebri 62 kr.; Jozefa Murn iz Irca 1 gld. 25 kr.; Marko Crlič iz Križevske vasi 62 kr., Miha Krakor iz Jerneje vasi 1 gld. 25 kr.; Matija Moravec 62 kr.; vsi v Severni Ameriki v Minisoti; Jože Kure iz Sivnika 2 gld. 50 kr.

Drage mi „Dolenjske Novice“! Sprejmite in ponosite zahvalo v daljino Ameriko vsem dobrotnikom, ki so darovali za oltar Matere Božje.

[119] Jože Malerič in Jože Pezdirc. ključarja.

Naznanilo.

V mojo prodajalnico z mešanim blagom sprejem v službo

pošteno dekle,

stara od 16. do 30. leta, koja ima veselje do trgovine. Zahteva se da zna pisati, nekoliko računati in šivati. Več se izve pri podpisanemu

[116—1]

Avgust Kunc v Črnomlju.

V bližini mesta ležeča njiva,

koja meri 2 orala in 1053 □ sežnjeva prodaja se s skednjem vred iz proste roke proti ugodnimi pogoji. Kupei naj se oglašijo v tukajšnji lekarni „pri angelji“.

[113—2]

Koledar za na steno

za leto 1888,

slovenski in nemški, je izišel v tiskarni J. Krajca v Novem mestu.

Cena 25 krajcarjev.

Odgovorni urednik, izdajatelj in založnik J. Krajec.

Alojzij Rajec,

urar v Rudolfovem,
priporoča

svojo zalogo raznovrstnih natančno reguliranih žepnih ur, francoske in ameriške buditelje, ure z nihalom, stenske ure itd.

Poprave se izvršujejo po jako nizki ceni, natančno in pod poročtom. [107—3]

„Dolenjsko pevsko društvo“

imelo bode v soboto 10. decembra 1887. ob sedmi uri zvečer občni zbor v prostorih narodnega doma. Na dnevnem redu so: predsednikov nagovor; tajnikovo, blagajnikovo in arhivarjevo poročilo; volitev dvojnih pregledovalcev računa; volitev predsednikovo in 8 odbornikov ter dvojnih namestnikov; posamezni predlogi, ako se po § 19. društvenih pravil osem dni pred shodom odboru naznaniijo

Odbor dol. pevskega društva.

Deček!

kteri ima veselje do trgovine, se išče za špecerijsko prodajalnico na deželi. Ponudbe naj se pošljejo na upravnistvo „Dolenjskih Novic.“

[114—2]

Jože Strzelba v Ljubljani

kupnje vedno po najvišji ceni

češminjevo lubje, jeternik

in druge zelišča.

V Novem mestu sprejema blago iz prijaznosti gospa Marija Rohrmann.

[53—11]

Kdor-koli postavlja ali zida kakošno poslopje in potrebuje železja, obrne naj se na

Franc-a Terček-a,

trgovca z železjem na Valvazorjevem trgu št. 5, v hiši c. kr. okrajnega glavarstva v Ljubljani.

Tu se dobé po nizkih cenah v obilnem izboru: Vezi za zidovje, opore (traverze) in stare železniške šine za oboko, Portland in Roman cement, stokador in alabaster gips, štorje za štokadoranje, asfalt za tlak, sklejni papir (Dachpappe), štedilna ognjišča (šparherdi) in posamezni deli za zidanje istih; okovi za okna in vrata in druge pri stavbah potrebne stvari.

Za obilna naročila se vljudno priporoča gori podpisani.

[42—8]

Novomesto. — Natisnil J. Krajec.